

Nærings- Og Fiskeridepartementet
Postboks 8090 Dep
0032 Oslo

Deres ref.:

Vår ref.:

24/9 - 2 / SILKAR

Dato:

04.01.2024

Høringsinnspill - NOU 2023:23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskapning

Skjervøy kommune har følgende høringsinnspill til NOU 2023:23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskapning:

Litt om Skjervøy og hva havbruksnæringen har betydd

Skjervøy er den dominerende sjømatkommunen i Nord-Troms og den største havbrukskommunen i Nord-Norge (2022) målt i verdien av eksportert laks. Sjømatproduksjonen i Nord-Troms tilsvarte i 2022 1,1 millioner måltider pr. dag. Det meste fra Skjervøy. Kommunen har ca 2.800 innbyggere. Det er en betydelig verdiskapning innen sjømatproduksjon i kommunen pr. innbygger. Skjervøy er fiskerihavn, og i fylkesplanen for Troms (2014-2025) er Skjervøy utpekt som senter for maritime funksjoner.

Tall fra SSB viser at det var 481 sysselsatte i sjømatnæringen i Skjervøy i 2022. Skjervøy har 1,7 % av befolkningen i Troms, og:

- 7,2 % av fylkets registrerte sysselsetting innen fiske, fangst og akvakultur
- 11,7 % innen næringsmiddelindustrien, der mottak/ slakterier inngår

Våre innspill er i hovedsak bygd på innspillene som er sendt inn fra NFFK

Utviklingen av havbruksnæringen er for mange kystkommuner det samme som utvikling av lokalsamfunnene. Arbeidsplassene innen havbruk utgjør fremtidsrettet sysselsetting som er stabil, og som kan utvikles til flere arbeidsplasser over tid. Forutsigbare og stabile rammevilkår for havbrukssektoren som legger utvikling og vekst til grunn, er svært viktige distriktspolitiske virkemidler.

Vi vil gi utvalget honnør for en god gjennomgang av tillatelsessystemet i havbruk. Hovedlinjene i NOU-en bekrefter at dagens tillatelsessystem og forvaltning på mange måter fungerer godt, og er en av grunnene til næringens suksess, både med tanke på utforming og oppfølging av regelverk fra næringsaktører og myndigheter.

Vi ser at dagens regelverk ikke er tilpasset ønsket om bærekraftig vekst (produktivitet, lønnsomhet og mindre miljømessig fotavtrykk), teknologisk utvikling og nye produksjonsformer, eksempelvis lukket produksjon og havbruk til havs. Utvalget foreslår en rekke grep som vil gjøre regelverket mer fremtidsrettet og legge til rette for vekst, teknologisk utvikling og mindre fotavtrykk. Samtidig er utvalget lite konkrete i sine anbefalinger, og videre oppfølging vil kreve en rekke utredninger, høringer og forskriftsendringer i mange av temaene som gjennomgås.

Oppsummering av innspillene fra Skjervøy kommune:

- Vi er enig med utvalget i at formålsbestemmelsen må uttrykke de mest overordnede og grunnleggende verdiene som akvakulturloven skal fremme, nemlig langsiktig verdiskaping og bærekraft.
- Vi er enige med utvalget i at det fortsatt må være krav om tillatelse for å drive akvakultur.
- Vi er enige med utvalget i at alle akvakulturtillatelser skal tildeles av statlige myndigheter, og videre at hvis man skal oppnå målsetningene om størst mulig verdiskaping innenfor bærekraftige rammer, er det viktig å legge til rette for effektiv akvakulturvirksomhet med forutsigbare rammebetingelser.
- Vi er enige i utvalgets forslag om å styrke incentiver til bedre miljøtilstand og fleksibilitet på anleggsnivå.
- Vi mener at det må satses mer på lokal forskning og utvikling som utnytter innovasjonskraften og kompetansen i selskapene for å utvikle morgendagens bærekraftige oppdrett.
- Vi er enige med utvalget i at det må gjøres mer for å redusere miljøpåvirkningen fra akvakultur og at insentivene til å bidra til bedre miljøtilstand må styrkes. Vi mener at det må legges bedre til rette for utvikling og bruk av utslippsreducerende teknologi.
- Vi er svært uenig i forslaget om at tillatelser til undervisningsformål bør avvikes og mener at det heller må legges til rette for økt desentralisert utdanning innen havbruk.
- Vi er svært uenig i forslaget om at tillatelser til visningsformål bør avvikes. Visningstillatelsene er viktige for å utvikle god kunnskap om akvakultur hos publikum.
- Vi mener at forslaget om økt statlig styring over kommunale sjøområder må forkastes, og det må tilstrebes å sikre kommunene større innflytelse og økt medbestemmelse over utviklingen av egne sjøområder. Skjervøy kommune mener det ville vært mer naturlig å legge til rette for flere interkommunale kystsonerplaner og utvikle kommunenes samarbeid med statsforvalterne slik at dagens utfordringer kan unngås. Videre mener Skjervøy kommune at grunnlaget for den kunnskapsbaserte forvaltningen bør være en offensiv satsing på marine grunnkart langs hele norskekysten.

Merknader til NOU 2023:23 Helhetlig forvaltning av akvakultur for bærekraftig verdiskaping

2.1. Overordnet

Vi er enig med utvalget i at formålsbestemmelsen må uttrykke de mest overordnede og grunnleggende verdiene som akvakulturloven skal fremme, nemlig langsiktig verdiskaping og bærekraft. En stor svakhet med utredningen er dessverre at mange av de framlagte forslagene må utredes nærmere, og med prosessen om innføring av grunnrenteskatt friskt i minne, forventer vi at regjeringen gjennomfører grundige prosesser før eventuelt ny politikk innføres.

Bærekraftig sjømatproduksjon er en av de viktigste næringene langs kysten, og har et stort potensial

for videre utvikling og vekst. Sysselsetting i- og verdiskaping fra næringen har bidratt til utvikling av kystsamfunn og til å sikre «*lys i husene*», samt inntekter til fellesskapet gjennom skatt og kjøp av tillatelser til å drive oppdrett. Aktiviteten har også bidratt til økonomiske ringvirkninger gjennom opprettelsen av lokale leverandørmarkeder.

Myndighetene må i større grad legge til rette for nye lokale arbeidsplasser basert på norsk sjømat, gjennom blant annet produktutvikling, mer videreføring og bedre markedstilgang for bearbejdede produkter. Videre må eksport av sjømat bli mer bærekraftig, og det må satses på innovasjon og bedre holdbarhet.

2.2. Areal, arealplanlegging og lokalitetsstruktur

Utvalget mener at statlige myndigheter bør overta større deler av ansvaret for å utarbeide og vedta arealplaner for sjøområdene. Utvalget forslår at statlige myndigheter bør utarbeide og vedta en tematisk plan for akvakultur som skal forplikte kommunenes arealplanlegging. Videre mener det at akvakulturmyndighetene bør gis adgang og mandat til å fremme innsigelse til kommunale og regionale planer som er i strid med tematisk plan for akvakultur, eller som på annen måte ikke i tilstrekkelig grad ivaretar hensynet til helhetlig planlegging for akvakultur.

Skjervøy kommune er sterkt uenig i utvalgets forslag om at statlige myndigheter bør overta mer av ansvaret og myndigheten for å utarbeide og vedta arealplaner for sjøområdene. Forslaget er et unødvendig feilskjær og et angrep på det kommunale selvstyret. Forslaget fratrar kommunene rett til å forvalte egne sjøområder. Det er mange interesser som skal balanseres i de kommunale sjøallmenningene, langt utover havbruk, og kommunene har best kunnskap om hvordan de ulike interessene skal og bør balanseres.

Forslaget om økt statlig styring over kommunale sjøområder må forkastes, og det må tilstrebes å sikre kommunene større innflytelse og økt medbestemmelse over utviklingen av egne sjøområder.

Skjervøy, Nordreisa og Kvæningen jobber nå med en felles kystsoneplan og vi tror at dette er veien å gå for å styrke kvaliteten og få til ei god planlegging av våre felles fjordsystem. Som en av pilotområdene for marine grunnkart anser vi dette verktøy som svært viktig i planleggingen av sjøområdene våre. Det bør imidlertid åpnes en mulighet for at staten gjennom et dedikert fagmiljø kan stille ressurser til rådighet for de kystkommunene som har utfordringer med å sikre et godt planarbeid.

Vi erkjenner Forsvarets behov for skyte- og øvingsfelt i sjø, men forventer at når areal avsettes til øvelsesaktivitet, gjøres det ut fra en totalvurdering opp mot andre samfunnsinteresser. Skytefelt defineres som forbudsområder, noe som innebærer at endringer eller etableringer av nye fastinstallasjoner ikke blir mulig. Et slik forbud legger obstruksjon på muligheter for samdrift i området. Det må heller legges til rette og stimuleres til samdrift mellom øvelsesaktivitet og annen virksomhet i områdene, i den grad dette er forsvarlig. Det kan ikke være slik at arealer godt egnet til matproduksjon i sjø skal bli beslaglagt og i stedet brukt til skyte og øvingsfelt.

2.3. Akvakulturtillatelser

Vi er enige med utvalget i at det fortsatt må være krav om tillatelse for å drive akvakultur. Videre fungerer systemet med auksjon av nye tillatelser og produksjonsøkning godt, og det gjør også skillet mellom selskapstillatelser og lokalitetstillatelser. Selskapstillatelsene kan knyttes til flere lokalitetstillatelser, og en lokalitetstillatelse kan knyttes til flere selskapstillatelser.

Utvalget foreslår at lokalitetstillatelsene ikke skal begrenses i MTB, men i areal. Omfanget av produksjonen skal reguleres av øvrig regelverk. Dette vil endre fordelingen av midler fra Havbruksfondet, uten at utvalget verken har problematisert eller konsekvensutredet denne dimensjonen av forslaget. Vi antar at dette nok ikke er tilsiktet av utvalget. Det er svært viktig at kommunene får opprettholdt sin rettmessige andel av verdiskapingen i næringen.

Dagens ordning med et felles biomassetak på tvers av produksjonsområder er viktig for effektiviteten i havbruksnæringen. Vi mener at ordningen med felles biomassetak mellom produksjonsområder må bestå, en begrensning her vil føre til lavere produktivitet og lavere verdiskaping i næringen.

2.4. Tildeling av akvakulturtillatelser

Vi er enige med utvalget i at alle akvakulturtillatelser skal tildeles av statlige myndigheter, og videre at hvis man skal oppnå målsetningene om størst mulig verdiskaping innenfor bærekraftige rammer, er det viktig å legge til rette for effektiv akvakulturvirksomhet med forutsigbare rammebetingelser. Skjervøy kommune støtter derfor utvalgets vurdering om at adgangen til å gjøre endringer i akvakulturtillatelser bør være tydelig avgrenset, samtidig som reguleringen må ivareta myndighetenes mulighet til å gjøre nødvendige endringer når viktige samfunnsmessige hensyn tilsier det.

2.5. Tillatelser til særlige formål

Utvalget anser særtillatelser som et kostbart og lite gjennomslagskraftig virkemiddel som har vist seg å ikke gi tilstrekkelig måloppnåelse. Derfor foreslår utvalget å avvike tillatelser til visningsformål, undervisningsformål og fiskepark. Utvalget foreslår å videreføre tillatelser til stamfisk, slaktemerd og forskning, men at de regulatoriske rammene for bruk av slaktemerd må utredes nærmere. Videre foreslår utvalget at særskilte driftsvilkår ikke bør knyttes direkte til akvakulturtillatelser, og at tillatelser med slike vilkår bør konverteres til ordinære tillatelser. Utvalget mener også at forskningstillatelser primært må ivareta behovet for å sikre kritisk forskningsinfrastruktur, og ikke gis med formål om å finansiere forsknings- og utviklingsaktivitet.

Skjervøy kommune er sterkt uenig i forslaget om at tillatelser til undervisningsformål bør avvikles. Slike tillatelser er viktige for å sikre rekruttering til næringen lokalt, og dersom disse fjernes frykter vi at det kan bli vanskelig å tilby studieplasser innen havbruk. I ytterste konsekvens kan det medføre at ungdom flytter fra distriktskommuner i tidlig alder. Formålet med tillatelsene er at undervisningsinstitusjonene skal kunne tilby attraktiv, realistisk og kvalitativ god undervisning. Ofte leies tillatelsene ut til en oppdretter som legger til rette for undervisning, og skolen får inntekter til å investere i undervisningen. Dette sikrer at de videregående skolene har tilgang på oppdatert utstyr. Eksempelvis har den videregående skole på Skjervøy et tett samarbeid med Lerøy Aurora, med undervisningslokalitet tilpasset både praktisk og teoretisk opplæring. Elevene får dermed et nært forhold til næringen allerede fra starten. Gjennom undervisningstillatelsene er privat næringsliv med på å finansiere offentlig utdanning. Det er lite sannsynlig at fylkeskommunene vil kunne drive denne undervisningen oppdatert nok og kunne følge næringas raske utvikling innenfor både kompetanse og teknologi. Vi mener at det må legges til rette for økt desentralisering av utdanning innen havbruk og videreføring av tillatelser til undervisningsformål. Vi vil videre understreke at inntekter fortsatt bør gå direkte til de aktuelle utdanningsinstitusjonene.

Skjervøy kommune er også svært uenig i forslaget om at tillatelser til visningsformål bør avvikles. Visningstillatelsene er viktige for å bedre kunnskapen om akvakultur hos publikum. Befolkningen har generelt liten kunnskap om næringen. Visningsanleggene og den aktive funksjonen med å ta folk, herunder skole og barnehager mv med ut på lokalitetene har vist seg å være nyttig i det å bygge

kunnskap rundt matproduksjon i sjø. Vi ser også at visningsanleggene bidrar til beslutningskompetanse for våre folkevalgte i kommuner og fylke- samt innen offentlig forvaltning.

Vi mener derfor at visningstillatelsen bør bestå som ordning, og mener at i stedet for å avvikle ordningen vil det være en bedre løsning å måle innehaverne av visningstillatelsene på om kvaliteten og måloppnåelsen er god nok. Videre bør det stilles krav om bruk av ny teknologi og det bør legges til rette for at det kan hentes ut synergier mellom tillatelser til visningsformål og tillatelser til undervisningsformål.

Vi registrerer en dreining mot mer statlig styring av forskning og utvikling, og derav hva som skal utvikles. Denne sentraliseringen av forskning er svært uheldig for en næring som er desentralisert. Vi mener det i stedet burde satses på lokal forskning og utvikling som utnytter innovasjonskraften og kompetansen i selskapene for å utvikle morgendagens bærekraftige oppdrett.

Avsluttende merknad

Skjervøy kommune mener at oppfølging av utvalgets anbefalinger må sikre forutsigbare og stabile rammevilkår som fremmer utviklingen av norsk havbruk. En stor utfordring med utredningen er at svært mange av anbefalingene er lite konkrete og krever nærmere utredning. Vi krever at den videre oppfølgingen av utvalgets anbefalinger gjøres gjennom gode prosesser og bred involvering, slik at vi kan sikre en helhetlig utvikling og bærekraftig vekst i vår viktigste distriktnæring og nest største eksportnæring.

Med hilsen

Silja Karlsen
Maritim næringsutvikler

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.

Klikk eller trykk her for å skrive inn tekst.